

KVALITETSDEKLARATION

Heltidsjordbruket i Sverige 2020

Ämnesområde

Jord- och skogsbruk, fiske

Statistikområde

Jordbrukets Struktur

Produktkod

JO0109

Referenstid

2020, sysselsättning och kombinationsverksamhet avser juni 2019-maj 2020

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	4
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	5
1.2.4 Redovisningsgrupper	5
1.2.5 Referenstider	6
2 Tillförlitlighet	6
2.1 Tillförlitlighet totalt	6
2.2 Osäkerhetskällor	6
2.2.1 Urval	6
2.2.2 Ramtäckning	6
2.2.3 Mätning	7
2.2.4 Bortfall	7
2.2.5 Bearbetning	8
2.2.6 Modellantaganden	8
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	8
3 Aktualitet och punktlighet	8
3.1 Framställningstid	8
3.2 Frekvens	8
3.3 Punktlighet	8
4 Tillgänglighet och tydlighet	9
4.1 Tillgång till statistiken	9
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	9
4.3 Presentation	9
4.4 Dokumentation	9
5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet	9
5.1 Jämförbarhet över tid	9
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	9
5.3 Sammanvändbarhet i övrigt	10
5.4 Numerisk överensstämmelse	10
Allmänna uppgifter	10
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	10
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	10
C Bevarande och gallring	10
D Uppgiftsskyldighet	10
E EU-reglering och internationell rapportering	11
F Historik	11
G Kontaktuppgifter	11

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistiken om heltidsjordbruket baseras till stor del på data insamlade i de EU-reglerade Strukturundersökningarna. En del uppgifter baseras på svar från samtliga jordbruk medan vissa uppgifter baseras på svar från ett urval av jordbruksföretag. Själva definitionen av vilka företag som utgör heltidsjordbruk baseras på en modellberäkning. Undersökningar av strukturen i jordbruket ska enligt EU:s regelverk genomföras tre gånger på en tioårsperiod i samtliga medlemsländer. Var tionde år ska strukturundersökningarna i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2018/1091 genomföras som totalundersökningar. Det innebär att samtliga jordbruksföretag i samtliga medlemsländer måste besvara undersökningen. En totalundersökning av jordbruket gjordes år 2020 och ska göras igen år 2030.

De mellanliggande åren (2023 och 2026) får medlemsstaterna välja att genomföra en urvalsundersökning istället för en totalundersökning om man kan möta de precisionskrav som förordningen ställer avseende djur och grödor på NUTS2- samt NUTS1-nivå. NUTS2-nivå innebär en indelning av län i 8 grupper, medan NUTS1-nivå innebär länssammanslagningar till 3 trupper. EU förordningen reglerar bland annat vilken population och vilka variabler som ska undersökas, samt vilken täckningsgrad och kvalitet som den statistik som samlas in ska ha. Avidentifierade uppgifter för varje företag som undersöks redovisas till kommissionen. I Sverige gör vi delar av undersökningen som en totalundersökning även de mellanliggande åren. Det innebär att vi kan redovisa vissa uppgifter om heltidsjordbruket utan slumpmässig osäkerhet. För de andra delarna, de som är hämtade från urvalsdelen av undersökningen, förekommer dock medelfel. Medelfelen redovisas i förekommande fall tillsammans med variablerna.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Statistik om heltidsjordbruket är betydelsefull ur många hänseenden. Både nationellt och inom EU används sådan statistik till att bland annat följa den långsiktiga utvecklingen inom jordbrukssektorn. EU använder dock den grundläggande sysselsättningsstatistik för samtliga jordbruk som tas fram genom strukturundersökningen. Den statistik för heltidsjordbruket som presenteras här används främst nationellt och är en vidareutvecklad variant från statistiken för samtliga jordbruk. Statistiken kan användas som underlag för analyser inför kommande jordbrukspolitiska beslut. Exempel på områden där statistiken används är analyser av jordbrukssektorns bidrag till sysselsättningsgraden som är en viktig faktor i medlemsländernas och Europeiska unionens ekonomiska utveckling. Andra viktiga aspekter är jämställdhet och landsbygdsutveckling. Indirekt används statistiken genom att internationella organisationer såsom FAO och OECD använder sig av kommissionens statistik.

I Sverige används undersökningens resultat bland annat av branschorganisationer, Näringsdepartementet, Jordbruksverket, länsstyrelser, kommuner, enskilda företag med flera.

1.2 Statistikens innehåll

Denna statistik redovisar det svenska heltidsjordbrukets verksamhet och omfattning under år 2020 efter olika indelningar. Statistiken baseras delvis på en enkätundersökning som genomfördes till följd av krav inom EU på att statistiska strukturundersökningar ska genomföras i medlemsländerna. För vissa variabler har det gått att använda uppgifter från register i stället för att fråga om dem i undersökningen. Uppgifter från register och undersökningen, både totalundersökta variabler och urvalsundersökta variabler har satts ihop i ett statistiskt register, Lantbruksregistret (LBR). Till exempel antalet relevanta företag, heltidsjordbruk, baseras på en modellberäkning utifrån uppgifterna från register och undersökning.

De storheter som uppskattas är:

- antal heltidsjordbruk
- arealer vid heltidsjordbruk
- lantbruksdjur vid heltidsjordbruk
- antal sysselsatta vid heltidsjordbruk under perioden juni 2019-maj 2020
- antal årsverken vid heltidsjordbruk under perioden juni 2019-maj 2020
- högsta slutförda lantbruksutbildning för driftsledare
- antal heltidsjordbruk som har kombinationsverksamhet under perioden juni 2019-maj 2020

1.2.1 Objekt och population

Med jordbruksföretag avses en inom jordbruk, skötsel av lantbruksdjur och/eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning. Med heltidsjordbruk avses företag som bedriver jordbruksverksamhet som kräver minst 1 600 standardtimmars arbete per år.

Den population som statistiken ska belysa utgörs av samtliga jordbruksföretag i landet som klassificeras som heltidsjordbruk och som på räkningsdagen 4 juni 2020 uppfyllde något av följande kriterier:

- brukade mer än 2,0 ha åkermark,
- brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark,
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal,
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta,
- innehade djurbesättning som omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 grisar, eller minst 20 får och lamm, eller minst 1 000 fjäderfä (inklusive kycklingar).

1.2.2 Variabler

De variabler som redovisas samt hur de beräknats listas här, det är variabler baserade på strukturundersökningen samt Lantbruksregistret (LBR):

- antal jordbruk
 - areal åker-, bete- och jordbruksmark
 - antal lantbruksdjur
 - driftsledarens ålder
 - driftsledarens högsta lantbruksutbildning
 - antal jordbruk med olika kombinationsverksamheter
 - antal sysselsatta
 - antal årsverken (Annual Working Units, AWU)
-
- antal företagare i enskilt ägda företag
 - åkerareal i enskilt ägda företag

Statistiken belyser heltidsjordbruken, samma uppgifter redovisas för deltidjordbruk och totalt för samtliga jordbruk.

1.2.3 Statistiska mått

Statistiken presenteras som totaler och deltotaler.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Variablerna redovisas efter följande indelningar:

- Antal heltidsjordbruk:
 - län och produktionsområde
 - företagens storlek baserat på areal åker- och jordbruksmark
 - driftsinriktning (växtodling, skötsel av lantbruksdjur etcetera)
 - brukningsform, om de äger och/eller arrenderar åkermark
 - för enskild firma: företagarens ålder och kön
- Arealer åker-, bete- och jordbruksmark, antal av lantbrukets djur:
 - län och produktionsområde
 - företagens storlek baserat på areal åker- och jordbruksmark ägande av åkermark (ägd och arrenderad mark etcetera)
- Arealer åkermark:
 - för enskild firma: företagarens ålder och kön
 - driftsinriktning (växtodling, skötsel av lantbruksdjur etcetera)
- Högst lantbruksutbildning för driftsledare:
 - driftsledarens ålder och kön
 - företagets driftsinriktning
- Antal heltidsjordbruk med kombinationsverksamhet:
 - fördelat på olika kombinationsverksamheter
 - län och produktionsområde
 - företagens storlek baserat på areal åker- och jordbruksmark
- Antal sysselsatta och årsverken i heltidsjordbruk:
 - län och produktionsområde
 - företagens storlek baserat på areal åker- och jordbruksmark
 - driftsinriktning (växtodling, skötsel av lantbruksdjur etcetera)
 - sysselsättningsform (stadigvarande eller tillfällig)
 - företagstyp (enskilt- eller juridiskt bolag)
 - ålder och kön

1.2.5 Referenstider

Uppgifterna avser den 4 juni 2020 gällande antal företag, arealer och djur. För sysselsättning och kombinationsverksamhet avses perioden juni 2019-maj 2020.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

I denna statistik förekommer täckningsfel, bortfallsfel, mätfel, bearbetningsfel och modellfel. Av dessa fel torde i första hand de partiella bortfallsfelen påverka tillförlitligheten i statistiken. Dessa fel bedöms sammantaget ha liten inverkan på statistikens tillförlitlighet.

2.2 Osäkerhetskällor

Undersökningen är behäftad med täckningsfel, mätfel, bortfallsfel, modellfel och bearbetningsfel. Som mått på precisionerna anges de relativa medelfelen uttryckt i procent när så är tillämpligt. Skattningar av totalerna och osäkerheten i skattningarna redovisas i form av medelfel. Medelfelet är ett mått på de redovisade uppgifternas precision och täcker de felaktigheter som urvals- och bortfallsfel kan ge upphov till, men inkluderar *inte* effekterna av täckningsfel, mätfel och bearbetningsfel.

För det skattade antalet stadigvarande sysselsatta inom heltidsjordbruket om 43 206 och ett medelfel om 1 % kommer konfidensintervallet $43\,206 \pm 1,96 \times 1\% \times 43\,206$, alltså intervallet 42 359 – 44 053, att innefatta det verkliga antalet sysselsatta i 95 % av fallen om skattningen upprepas med samma förutsättningar.

I de fall ett värde hade ett associerat medelfel som var högre än 35 % av skattningen har värdet ersatts av ”..” i tabellerna för att indikera att värdet är för osäkert för att publicera. Ju finare statistikens indelning blir, desto högre blir osäkerheten och därmed medelfelen. Därför ska till exempel jämförelser mellan enskilda års länsvisa data för enskilda kategorier göras med stor försiktighet.

2.2.1 Urval

Sysselsättning i jordbruket 2020 var ett avsnitt som urvalsundersöktes. De 63 688 jordbruksföretagen som ingick i urvalsramen stratifierades efter besättningar av lantbruksdjur, arealer, företagsstorlek, om de var trädgårdsföretag eller ej med mera. Detta resulterade i 131 strata från vilka ett slumpmässigt urval drogs, där stora företag hade större sannolikhet att bli utvalda. I 42 av stratumen gjordes totalurval. Denna urvalsspecifikation gäller för statistiken om kombinationsverksamheter, sysselsättning och årsverken. Resterande variabler, alltså de rörande företag, företagare, arealer, lantbruksdjur och driftsledaren, är hämtade från totalundersökta variabler.

2.2.2 Ramtäckning

Övertäckning förekommer i de fall ett företag har inkluderats i LBR utan att vara ett aktivt jordbruksföretag enligt ovanstående definitioner. Eventuell övertäckning skulle leda till överskatning av totaler och deltotaler, men

bedöms vara i princip obefintlig och ha mycket liten inverkan på undersökningens resultat.

Undertäckning förekommer om samtliga aktiva jordbruksföretag inte har inkluderats i populationsramen. Populationsramen utvärderades aktivt under hela undersökningen genom jämförelser mot Jordbruksverkets stöd- och djurdatabaser, och kompletterades i förekommande fall. Undertäckning kan också förekomma om ett företag dubbelregistrerats och arbetsinsatsen fördelas på registreringarna. Då kan båda registreringarna falla under gränsen för heltidsjordbruk. Undertäckning skulle innebära underskattning av totaler och deltotaler, men är troligen försvinnande liten och bedöms därför ha mycket liten inverkan på undersökningens resultat.

2.2.3 Mätning

Mätfel förekommer i den grad uppgifterna i de använda administrativa registren eller uppgifterna i enkätundersökningens svarsblanketter är felaktiga. I enkätundersökningen görs kontroller dels av inlästa värden genom verifiering, dels i efterhand av avvikelser från förväntade värden. En typ av mätfel utgörs av minnesfel. Risken finns att den som svarar på blanketten glömmer att redovisa alla anställda eller redovisar för många anställda eller lämnar felaktiga uppgifter om arbetstid. En annan typ av mätfel utgörs av specifikationsfel. För uppgiftslämnaren kan det vara svårt att exakt dra gränsen mellan stadigvarande och tillfällig sysselsättning eller mellan sysselsättning i jordbruket och i närliggande verksamhet, till exempel i skogsbruket.

Arealuppgifter i jordbrukarnas ansökningar om arealbaserade stöd kontrolleras årligen genom administrativa kontroller och kontroller i fält. När det gäller Nötkreatursregistret (CDB) så genomförs kontroller av uppgifternas riktighet kontinuerligt, varvid minst 5 % av djurhållarna årligen kontrolleras på plats. Därutöver sker administrativa kontroller.

Gällande driftsledarens högsta lantbruksutbildning är en typ av mätfel att frågan besvaras med uppgifter om högsta utbildning i stället för högsta lantbruksutbildning.

2.2.4 Bortfall

Svarsbortfallet i urvalsundersökningen var ungefär 5 %. Utöver detta tillkommer partiellt bortfall då respondenten inte svarat alls på avsnitten om sysselsättning, utbildning eller kombinationsverksamheter eller inte besvarat alla frågor i de olika avsnitten. De frågor som inte har svar på grund av partiellt bortfall har imputerats. Om uppgifter saknades i hela enkätavsnitt imputerades hela avsnittet med hjälp av uppgifter från ett företag med liknande storlek och förhållanden. Om uppgifter för enskilda variabler saknades, till exempel antal arbetstimmar för en eller flera personer på ett företag, användes ett antal olika metoder för att fylla i uppgifter där de saknades. Till exempel användes det standardiserade arbetsbehovet för att kunna uppskatta arbetstiden och personnummer för ålder och kön där detta var möjligt. Efter imputering anses inte svarsbortfall ha någon inverkan på resultatet.

Om frågan gällande driftsledarens högsta utbildningsnivå inte är besvarad i undersökningen har uppgifter imputerats så långt det är möjligt från utbildningsregistret.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningsfel kan förekomma men bedöms ha mycket liten inverkan på statistikens kvalitet. Bearbetningsfel kan påverka enskilda företags uppgifter, men bedöms förekomma i mycket begränsad utsträckning och enskilda fel bedöms vara relativt obetydliga.

2.2.6 Modellantaganden

Till grund för definitionen av heltidsföretag och indelningen av dem i driftsinriktningar (typologi) ligger uppskattningar av standardiserat arbetsbehov för olika driftsgrenar vid enskilda företag. Dessa uppskattningar baseras på grödarealer och antal lantbruksdjur vid företagen. Det antagna arbetsbehovet per hektar respektive djur är normtal som baseras på uppskattade genomsnittliga förhållanden beträffande till exempel maskinell utrustning och arrondering. Det tar inte hänsyn till att enskilda företag kan ha en mycket liten maskinpark eller vara mycket ogynnsamt arronderade.

För att ta hänsyn till att arbetsbehovet i jordbruket förändras över tid, till exempel genom att mer effektiva maskiner börjar användas, revideras beräkningsmetoderna för typologi och standardtimmar med jämna mellanrum. År 2013 var senaste gången då beräkningsmetoderna för typologin och standardtimmar reviderades. Modellfel förekommer i den grad antagandena om standardiserat arbetsbehov är felaktiga.

I de fall det förekommit svarsbortfall avseende sysselsättning har uppskattningar gjorts av de uppgifter som saknats. Dessa har baserats på uppgifter från liknande jordbruksföretag som lämnat uppgifter.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Statistiken utgör slutliga skattningar av samtliga målstorheter. Någon preliminär statistik om heltidsjordbruket görs inte.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

12 månader. Undersökningen skickades ut i juni 2020 och publicering av statistiken sker i juni 2021.

3.2 Frekvens

Undersökningar om heltidsjordbruket kommer närmast att göras avseende år 2023 och publiceras under 2024.

3.3 Punktlighet

Statistiken var planerad att publiceras den 16 juni 2021, i enlighet med publiceringsplanen för Sveriges officiella statistik. Publiceringsdatum senarelades dock till den 23:e juni 2021

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken publiceras i Jordbruksverkets statistikdatabas, som en statistikrapport och i Jordbruksstatistisk sammanställning på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se/statistik.

Skattningarna av heltidsjordbruket på det sätt som redovisas i denna statistikrapport rapporteras inte till Eurostat. Uppgifter för samtliga jordbruk skickas till Eurostat.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

För tillgång till ytterligare statistik och specialbearbetningar av materialet görs förfrågningar till Jordbruksverkets statistikenhet (kontaktuppgifter finns nedan).

4.3 Presentation

Resultaten presenteras i form av tabeller, kommenterande text och förklarande diagram.

4.4 Dokumentation

Denna kvalitetsdeklaration samt Statistikens framställning utgör dokumentation av undersökningen.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Överlag är jämförbarheten med tidigare års statistik god, med reservation för att definitionen för vilka företag som ingår i Lantbruksregistret, LBR, ändrades år 2010. Detta för att ta hänsyn till EU:s avgränsningar, som inte fullt ut stämmer överens med de svenska. Från och med 2010 är därför LBR:s avgränsningar en sammanslagning av de tidigare svenska avgränsningarna i LBR samt EU:s avgränsningar. Detta gör att uppgifterna för år 2010 inte är fullt jämförbara med föregående års siffror. Den största skillnaden mellan den tidigare svenska definitionen av LBR och EU:s avgränsningar gäller arealer. Medan man i de tidigare, svenska avgränsningarna hade en gräns på över 2,0 hektar åkermark har man i EU:s avgränsningar en gräns på minst 5,0 hektar jordbruksmark. I LBR 2010 används därför en avgränsning på över 2,0 hektar åkermark eller minst 5,0 hektar jordbruksmark.

Med de tidigare, svenska avgränsningarna innehöll LBR 68 150 företag 2010. Med den nuvarande avgränsningen innehöll LBR 71 091 företag. Således gjorde den nuvarande avgränsningen att LBR ökade med ca 3 000 företag. Dessa företag återfanns i stort sett bara i storleksklassen företag med 2,0 hektar åkermark eller mindre.

Statistik om driftsledarnas utbildningsnivå har inte publicerats innan 2013, så för den finns ingen äldre statistik att jämföra med.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten mellan de olika redovisningsgrupperna (län, PO8 med mera) är god.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Statistiken är jämförbar med annan officiell statistik producerad av Jordbruksverket. Jämförbarheten torde vara god med motsvarande statistik från övriga EU-länder.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Statistiken visar inga brister i numerisk överensstämmelse, vid sidan av mindre summeringsfel i vissa tabeller, vilka beror på avrundningar.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Statistiken ingår i Sveriges officiella statistik (SOS).



För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen (SFS 2001:99) och förordningen (SFS 2001:100) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2016:17) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (SFS 2009:400).

För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs.

Vid behandling av personuppgifter, dvs. information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen (SFS 2001:99) och förordningen (SFS 2001:100) om den officiella statistiken samt EU:S dataskyddsförordning (2106/679).

C Bevarande och gallring

Jordbruksverket är statistikansvarig myndighet och ansvarar för gallring och arkivering av material som används för produktion av statistik. Enligt 19 § Lagen om den officiella statistiken (SFS 2001:99) ska statistikansvarig myndighet gallra uppgifter som inte längre behövs för sitt ändamål.

Jordbruksverket bedömer att de enkätuppgifter som samlats in under den period som Jordbruksverket varit statistikansvarig myndighet ännu behövs för publicering av tidsserier och kvalitetskontroller i nuvarande publiceringar. Inga beslut om gallring har därför fattats.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001:99), förordningen om den officiella statistiken (SFS 2001:100) och Jordbruksverkets föreskrifter om statistisk undersökning avseende strukturen i jordbruket (SJVFS 2020:3).

E EU-reglering och internationell rapportering

Denna statistik baseras på en undersökning som regleras genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2018/1091 av den 18 juli om integrerad statistik över jordbruksföretag och om upphävande av förordningarna (EG) nr 1166/2008 och (EU) nr 1337/2011.

EU-regleringarna styr undersökningens variabeldefinitioner samt tidsramen för genomförande. Regleringarna innebär också att stora delar av den statistik som publiceras i denna rapport även rapporteras till EU-kommissionen (EU:s statistikkontor; Eurostat).

F Historik

Sedan lång tid tillbaka genomförs årliga statistiska undersökningar i Sverige för att redovisa jordbrukets struktur i juni månad. Undersökningarnas omfattning varierar. Vissa år berörs samtliga jordbruksföretag av undersökningarna medan enbart ett urval av jordbruksföretag berörs andra år.

Uppgifterna som samlas in ställs årligen samman i Lantbruksregistret, LBR. Fram till och med 1999 hämtades uppgifter från jordbruksföretagen in av SCB via pappersenkäter. Från och med år 2000 är Jordbruksverket ansvarig myndighet. I och med det har även administrativa register börjat användas för att hämta in vissa uppgifter. Jordbrukarna behöver på så sätt inte lämna samma uppgifter mer än en gång.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statens Jordbruksverk
Kontaktinformation	Statistikproducent: Ylva Olsson
E-post	statistik@jordbruksverket.se
Telefon	036- 15 64 10